

Л.Ю. Штепа, молодший науковий співробітник,
Т.К. Горова, доктор с.-г. наук, професор, академік,
Інститут овочівництва та баштанництва УААН

НОВИЙ СОРТ ПЕТРУШКИ ЛИСТКОВОЇ КУЧЕРЯВОЇ ПОПЕЛЮШКА

Створено новий ранньостиглий (період від масових сходів до пучкової стиглості 35-40 днів) сорт петрушки стійкий проти хвороб, лежкий, з вмістом вітаміну С 180,4-189,7 мг/100 г. Урожайність зелених листків 13-15 т/га, товарність 97-99%.

Ключові слова: селекція, петрушка, сорт, добір, урожайність, товарність.

Вступ. Петрушка кучерява (*Petroselinum crispum* Hill./Nym.) відноситься за лікувальними властивостями до однієї з цінних рослин, яка вживається в їжу щоденно як у свіжому так і переробленому (сушеному) вигляді. Існує два різновиди петрушки – коренеплідна і листкова, наукова робота з якими проводиться в Інституті овочівництва і баштанництва з 1984 року і створено генетичний банк джерел для селекції. Створено нові сорти петрушки коренеплідної Харків'янка і листкової звичайної Господиня, які користуються великим попитом у населення. Для цих сортів фенотиповою ознакою є – звичайний перисторозсічений листок зеленого кольору. Останнім часом особливу увагу звернуто на петрушку з сильно зрізаним, гофрованим кучерявим листком темно-зеленого кольору. Тому для нас було важливим посилити роботу з різновидами петрушки звичайної з зрізаним гофрованим листком (*var. crispum*) з метою задоволення потреб людини. Для виконання цього завдання ми вивчили існуючий генофонд і провели добір джерел, які мають підвищений вміст вітаміну С, скоростиглість, яка поєднується з продуктивністю рослини та розробити методичні підходи щодо прискорення селекційного процесу.

Матеріали і методи. Роботу щодо збору генофонду проводили на основі джерел місцевої селекції та послуг НЦГРРУ України. За період роботи було вивчено більше 20 колекційних зразків петрушки
© Штепа Л.Ю., Горова Т.К., 2009.

листяної кучерявої. Оцінювали генофонд у колекційному розсаднику на протязі трьох років в порівнянні зі стандартом – Господиня, який розміщували через 10 сортозразків, площа облікової ділянки 4-5 м².

Селекційну роботу проводили за загальною схемою, але селекційний розсадник розміщували на різних фонах ґрунту. Дослідження проводили у селекційній сівозміні та ізоточках за технологічними операціями рекомендованими для зони. Сівба – рано навесні при температурі ґрунту 6...10°C. Норма висівання 7 кг/га, відстань між рядками 70 см. Сортовипробування на конкурентоздатність проводили згідно методичних рекомендацій ДСОПРС. Морфо-біометричний аналіз за класифікатором Т.К. Горової 1996 рік.

Результати та їх обговорення. Головним завданням для нас було розробити методику прискорення селекційного процесу. Для цього оцінку і визначення джерел за комплексом і стійкістю проти хвороб та зовнішніх умов продуктивності, наявності вітамінів проводили на різних фонах ґрунту (ізоточках) і потім проводили добір найкращих. Нами встановлено, що добір генетичних джерел, які культивуються в різних умовах за стабільною проявою комплексних корисно-продуктивних ознак дало можливість відібрати адаптивні рослини, створити нові форми на протязі 6-8 років. Наукова гіпотеза щодо вирощування в різних умовах ґрунту (піщаний, супіщаний, чорнозем) доборів і наступне їх оцінювання на конкурентоздатність апробована при створенні нового сорту петрушки листяної кучерявої Попелюшка.

Сорт належить до роду петрушка (*Petroselinum* Hill), родини Селерових (*Apiaceae* Lindl), різновиду Листкова (*convar. crispum*), виду кучерява (*var. crispum*), ранньостиглої групи з вегетаційним періодом від масових сходів до збирання зелених листків (пучкова стиглість) 35-40 днів.

Сорт має пряmostоячу розетку листків в діаметрі 35,0-58,7 см, висотою 25,2-33,1 см та кількістю листків від 19 до 24 шт. Найбільш розвинений лист довжиною від 14,0-14,5 см, діаметр 7,9-8,9 см, черешок довжиною 9,7-15,3 см, діаметром 0,3-0,4 см. Колір листка темно-зелений, гофрований, перисто-розсічений. Кореневище довжиною 18,2-24,6 см, в діаметрі 1,8-2,8 см (табл. 1).

За результатами сортовипробування сорт Попелюшка виявився конкурентоздатним за урожайністю наземних зелених листків, яка склала за роки досліджень (2004-2005) 13-15 т/га при 5 і 8 у стандарту сорт Господиня. Для сорту Попелюшка характерним є значне збільшення виходу насіння 14,2-28,2 г з рослини, у той час у стандарту 10,7-20,1 г/рослини. Маса кореневища у сорту 83,7-89,2 г.

За хімічним вмістом речовин сорт петрушки Попелюшка виявився теж найбільш активним ніж стандарт, так накопичення сухої речовини становило 20,0-24,6 %, вітаміну С 180,4-189,7 мг/100 г та нітратів 310 мг/кг, тоді як у сорту Господиня ці показники були на рівні відповідно 17,0-19,2, 166,1-187,7 та 368 (табл.2).

Висновки. Отже, для сорту Попелюшка характерні такі властивості як: урожайність листків до 15 т/га, високий вміст лікарських компонентів, особливо вітаміну С – 189,7 мг/100 г.

За результатами дослідження розроблено прискорену методику створення сортів петрушки листкової кучерявої, яка базується на доборі адаптивних рослин за комплексом ознак на різних фонах вирощування. Методика апробована при створенні нового сорту петрушки Попелюшка, який за позитивним рішенням Державної служби з охорони прав на сорти рослин України внесено до Державного реєстру сортів рослин, для поширення в Україні на 2007 рік.

Бібліографія.

1. Доспехов Б.А. Методика полевого опыта. – М.: Агропромиздат, 1985. – 351 с.
2. Методика государственного сортоиспытания сельскохозяйственных культур. – Вып.1. – К.:, 2000, - 100 с.
3. Нові підходи в методології селекції овочевих рослин родини Селерових // Сучасні методи селекції овочевих і баштанних культур / За ред. Т.К. Горової, К.І. Яковенка – Харків: ІОБ УААН, 2001. – С.500-508.
4. Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні, на 2007 рік. – К.: Міністерство аграрної політики України, 2007.

Резюме. Создан новый раннеспелый (период от массовых всходов до пучковой спелости – 35-40 дней) сорт петрушки с урожайностью зеленых листьев 13-15 т/га, товарностью 97-99%, устойчивый против болезней, лежкий, с содержанием витамина С 180,4 – 189,7 мг/100 г.

Shtepa L.Yu., Gorova T.K., Borysenko L.D., Barsukova V.Ye., Maslova V.I. A NEW VARIETY OF CURLED PARSLEY POPELIUSHKA.

Summary. There is created a new yearly of parsley (the period from mass sprouts to bunching ripeness is 35-40 days) with the yield of green leaves about 13-15 t/ha, marketableness – 97-99%, resistant to diseases, storable, with the content of vitamin C about 180,4-189,7 mg %.

Key words: breeding, parsley, variety, selection, yield, marketableness.

1. – Морфологічні показники нового сорту петрушки листкової кучерявої Попелюшка.

Сорт	Рік	Листкова розетка, см			Листкова пластинка, см				Кореневище, см	
		довжина	діаметр	к-сть листків, шт.	довжина	діаметр	Черешок, см		довжина	діаметр
							довжина	діаметр		
Попелюшка	2004	33,1	58,7	19	14,5	7,9	15,3	0,4	24,6	2,8
	2005	25,2	35,0	24	14,0	8,9	9,7	0,3	18,2	1,8
Господиня (стандарт)	2004	37,5	54,8	83	15,6	9,5	22,2	0,4	22,4	1,9
	2005	37,3	42,4	39	22,8	17,1	12,6	0,4	15,4	2,5
НП ₀₅	2004	6,62	18,44	29,67	3,98	3,47	5,04	0,14	7,72	0,59
	2005	4,02	6,79	15,40	4,50	3,57	2,91	0,09	8,32	0,86

2. – Господарська характеристика та хімічні показники петрушки листкової кучерявої сорту Попелюшка.

Сорт	Рік	Урожайність зелені, т/га	Товарність, %	Маса 1 кореневища, г	К-сть насіння з 1 рослини, г	Суша речовина, % на сиру речовину	Вітамін С, мг/100г	Нітрати мг/кг
Попелюшка	2004	13	97,3	83,7	14,2	24,6	189,7	310
	2005	15	99,0	89,2	28,2	20,0	180,4	
Господиня (стандарт)	2004	5	82,0	85,0	10,7	19,3	187,7	368
	2005	8	79,0	110,0	20,1	17,0	166,1	
НП ₀₅	2004	40,16		26,51	2,97			
	2005	21,79		13,71	4,80			